PHASELIS

Disiplinlerarası Akdeniz Araştırmaları Dergisi
Journal of Interdisciplinary Mediterranean Studies

Volume II (2016)

Nikaia'dan Yeni Yazıtlar VI

New Inscriptions from Nicaea VI

Hüseyin Sami ÖZTÜRK – Ezgi DEMİRHAN

PHASELIS: Disiplinlerarası Akdeniz Araştırmaları Dergisi'nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki makaleleri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, makalelerin çıktısını alabilir ve kaynak göstererek makalelere bağlantı verebilir.

PHASELIS: Disiplinlerarası Akdeniz Araştırmaları Dergisi uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten makaleler derginin web sitesinde (journal.phaselis.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume II: Ocak-Aralık 2016) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni H. S. Öztürk – E. Demirhan, "Nikaia'dan Yeni Yazıtlar VI". *Phaselis* II (2016) 167-177.
DOI: 10.18367/Pha.16011

Geliş Tarihi: 10.04.2016 | Kabul Tarihi: 01.06.2016 | Elektronik Yayın Tarihi: 01.08.2016

Editörya Phaselis Research Project
www.phaselis.org

Nikaia'dan Yeni Yazıtlar VI

New Inscriptions from Nicaea VI

Hüseyin Sami ÖZTÜRK* Ezgi DEMİRHAN**

Öz: Makalede 2015 yılı araştırmaları sırasında Nikaia antik kentinin egemenlik alanında bulunan 10 adet yeni mezar yazıtı tanıtılmaktadır. Nikaia'nın doğu egemenlik alanında bulunan bu yazıtlar Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlendirilmektedir. Bu yazıtlar, Bithynia Bölgesi'nin kültürel zenginliğini gösteren çok sayıda şahıs adı içermektedir.

Anahtar Sözcükler: Bithynia · Nikaia · Bilecik · Yazıt · Anthroponymos

Abstract: This article presents 10 new funerary inscriptions found within the territory of Nicaea, during survey work undertaken in 2015. All of these inscriptions came from this area, which in the Roman Imperial Period formed a part of the eastern territory of Nicaea. These new texts include numerous anthroponyms, which underlines the cultural richness of this region in the Roman Imperial Period.

Keywords: Bithynia · Nicaea · Bilecik · Inscription · Anthroponymos

Tarafımdan 2010 yılında Nikaia'nın doğu ve güney-doğusunda başlatılan epigrafik-tarihi, coğrafi yüzey araştırmasının bir sonucu olarak her yıl birçok yayımlanmamış yeni yazıt kayıt altına alınmaktadır¹. Bu yeni yazıtlar Nikaia'nın teritoryumu konusundaki bilgilerimizin giderek artmasını sağlamaktadır. Kaydedilen bu yazıtların büyük bir bölümü mezar yazıtlarından oluşmaktadır. Büyük bir oranda kırsal kesimde yaşayan kişilere ait olan bu mezar taşları; üzerlerindeki tarım aleti, yün sepeti vb. gibi nesnelerle ve de yazıtlarda adı geçen meslek ve kişi adlarıyla, Bithynia Bölgesi'nin sosyo-kültürel ve etnik yapısına ışık tutmaktadır. Aşağıda, başta Nikaia olmak üzere Bithynia Bölgesi ile Küçük Asya tarihine katkı sağlayacak 10 yeni yazıt bilim dünyasına tanıtılacaktır.

* Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı.
hsoztrk@yahoo.com

** MA., Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul.
ezgiecedemirhan@gmail.com

¹ Sakarya ve Bilecik illerinde çalışma lisansı veren Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü - Kazı ve Araştırmalar Dairesi Başkanlığı ve kurum çalışanlarına; bu proje için finans desteği sağlayan Marmara Üniversitesi BAPKO'ya (Proje no. SOS-A-080715-0352); yardımlarından ötürü Bilecik ili Osmaneli ilçesi Belediye Başkanı Münür Şahin'e; Bilecik ili Osmaneli ilçesi Kaymakamı Edip Çakıcı'ya; Osmaneli Belediyesi Kültür İşleri Başkanı Remzi Öner'e; dostane ilişkilerinden ötürü TC Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcisi Ali Ziyrek'e (İstanbul Türbeler Müze Müdürlüğü); Bilecik Arkeoloji Müzesi'nden Arkeolog Abdurrahman Aktaş'a ve Sanat Tarihçisi Erdal Mean'a; özverili çalışmalarından ötürü Adem Gündüz'e (Arkeolog), Nikholas Kharalambos'a (Arş. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Klasik Arkeoloji Bölümü); yazıtlara ulaşmamız sağlayan Bilecik ili Osmaneli ilçesi Selçik köyü sakinlerinden Hamit Karadağ ile Osmaneli Belediyesi Kültür İşleri'nde görevli olan Süleyman Çakar ve Yasin Akçay'a teşekkür ederiz.

1) Agathon'un(?) Mezarı

Mermere yakın bir kireç taşından yapılmış bir mezar taşının üst yarısıdır. Stelin üstüne *phiale*, köşelerine ise akroter işlenmiştir. Stelin altı kırık, arkası ise kaba bırakılmıştır; yanlar düzlenmiştir.

Buluntu Yeri: Bilecik ili, Gölpazarı ilçesi, İncirli köyü camii bahçesinin giriş kapısının solundadır. Daha önce ezan taşı olarak kullanıldığı söylenmektedir.

Ölçüler : Y: 78 cm; G: 68 cm; D: 57 cm; HY: ca. 4,5 cm.

Env. No.: 246

Kayıt: H. S. Öztürk – E. Demirhan

Foto: E. Demirhan

Kalıp: -

Tarih: MS I.-II. yüzyıl.

[1]..θων'Ηρακ[λε]-

[ίδου] τοῦ Α[

Çeviri:

A[...] torunu, Herakleides oğlu [Aga?]thon...

1 [1]..θών harf sayısı nedeniyle buradaki isim Ἀγάθων olabilir. Bu isim daha önce Bilecik ili, Pazaryeri ilçesi, Ahmetler köyünden belgelenmektedir (*INikaia* 1501). Sonu --- θών ile biten isimlerin listesi için ayrıca bk. Dornseiff – Hansen 1957, 109, s.v. “-θων”. Eğer buradaki isim Ἀγάθων ise Nikaia’dan 3. kez belgelenmektedir².

1 Ἡρακλείδης adı Nikaia ve Bithynia’da oldukça sevilen bir isimdir. Bu ismin Bithynia’da görüldüğü yerler için bk. *LGPN* VA s.v. “Ἡρακλείδης”.

2) Herakleides(?) / Filancanın Mezarı

Kireç taşından bir mezar steli. Arkası kaba, üstü alınlıklı, ortasında derinleştirilmiş bir niş içerisindeki kapı modeli bulunmaktadır. Kapının üzerinde çeşitli figürler mevcuttur.

Buluntu Yeri: Bilecik ili, Gölpazarı ilçesi, Karaağaç köyü. Köy içindeki Kocapınar’daki yalakta devşirme malzeme olarak kullanılmıştır.

Ölçüler : Y: 97 cm; G: 96 cm; D: ca. 37 cm; HY: 1,2-2,1 cm.

Env. No.: 237

Kayıt: H. S. Öztürk

Foto: E. Demirhan

Kalıp: -

² Daha önce görüldüğü yerler için bk. *INikaia* 1501; Dönmez-Öztürk 2012, 74 no. 13.

Tarih: MS I.-II. yüzyıl

[Ἑτ]ους η' Ἡ<ρ>ακλειδης[ς ---].

1 ΗΑΚΛΕΙΔΗ *lapis*.

Çeviri:

8. yıl. *Herakleide*[s... burada yatıyor ya da Herakleides filanca kişiye bu mezarı yaptırdı].

Mezar stelinin geri kalanının kırık olmasından dolayı mezarın kime ait olduğu bilinmemektedir. Nikaia yazıtlarında tarihlendirme kriteri olarak imparatorların egemenlik yılları kullanılmaktadır: bk. *INikaia* 1161 (Nero); 1202 (Traianus); 1127, 1129, 1206, 1209 (Hadrianus); 1035, 1207 (Antoninus Pius); 1514 (M. Aurelius); 115, 727 (Caracalla); 1503 (Septimius Severus); 1551 (Gallienus); 726 (Diocletianus). Ama özellikle mezar yazıtlarında hükümlerlik yılıyla tarihlendirme imparator ismen anılmadan da yapılabilmektedir: Bk. *INikaia* 206, 1130, 1201, 1239, 1241, 1288, 1304, 1306, 1319, 1341–1342, 1347–1348, 1354, 1361–1362, 1364–1366, 1368, 1397, 1404–1419, 1421, 1423–1427, 1440–1441, 1458–1470, 1485–1486.

3) Hieron ile Moskhion'un Mezarı

Mermere yakın, bir mezar steli. Üstte alınlık, onun altında çelenk ve ortasında gözyaşı şişesi belirtilmiştir. Yazıtın altında dört tane niş motifi; onun da altında iki niş motifi yapılmıştır.

Buluntu Yeri: Bilecik ili, Osmaneli ilçesi, Kızılöz köyü, Bağlar mevki, kuzey dere içi.

Ölçüler : Y: 1,50 m; G: 84 cm; D: 37 cm; HY: 3,1-3,9 cm.

Env. No.: 269

Kayıt: H. S. Öztürk – E. Demirhan

Foto: E. Demirhan

Kalıp: -

Tarih: MS I.-II. yüzyıl

Ἱέρων Σουσα

2 ζῶν ἀνέστησεν ἐαυ-

τῷ καὶ Μοσχίῳ τῇ γυ-

4 ναϊκὴ ζῆσάσῃ ἔτη λδ' χαῖρε.

Çeviri:

Sousas oğlu Hieron (bu mezarı) hayattayken kendisine ve 34 yıl yaşayan eşi Moskhion'a yaptı. Hoşçakalın!

1 Σουσας adının Nikaia'da geçtiği yerler için bk. Sakarya ili, Geyve ilçesi, Bozören köyü (*INikaia* 1450); Bilecik ili, Gölpazarı ilçesi, Seyfeler köyü (Akdoğan-Arca 2007, 147–148 no. 3); Sakarya ili, Taraklı ilçesi, Doğancıl köyü (Öztürk 2011, 151 no. 5); Sakarya ili, Taraklı ilçesi, Çay köyü (Öztürk

– Kılıç-Aslan 2012, 104 no. 6); Sakarya ili, Geyve İlçesi, Ceceler köyü (Öztürk 2015, 260 vd. no. 3). Bithynia'dan bilinen diğer yerler için bk. Nikomedia (*TAM* IV/1 302); Prusias (*IPrusias* 100); Prusa (*IPrusa* 1009). Bu adın Küçük Asya'da bilinen örnekleri için bk. *LGPN* VA s.v. "Σουσαῖς"; Akdeniz Dünyası'nda görüldüğü yerler için ise bk. Dana 2014, 340 vd., s.v. "Susas, [Susa], Σουσαῖς".

Bu isim hakkında bk. Özlem-Aytaçlar 2010, 524 dn. 103; 526. Bu adın bir diğer formu Σουσοῖς / Σουσου için ayrıca bk. Zgusta 1964, § 1463-1; 6; Dana 2014, 341, s.v. "Σουσοῖς".

3 Μόσχιον bir kadın adı olup, Nikaia'da ilk kez belgelenmektedir. Bu isim için bk. Pape – Benseler 1959, 946. -ov bitimli kadın isimleri hakkında ayrıca bk. Solin 1997, 231 dn. 4.

4) Asklepiodotos'un Mezarı

Mermerden, bir stele ait fragman. Yan ve arka yüzler düzlenerek, boş bırakılmıştır.

Buluntu Yeri: Bilecik ili, İnhisar ilçesi, Harmanköyü, Mihail Gazi Türbesi'nin girişinde. Köy Muhtarı Ahmet Irak'ın söylediğine göre stel, köyün içindeki "Dolmanın Doruğu" adlı yerden getirilmiştir.

Ölçüler : Y: 27 cm; G: 36,5 cm; D: 36 cm; HY: 2-2,7 cm.

Env. No.: 280

Kayıt: H. S. Öztürk

Foto: E. Demirhan

Kalip: -

Tarih: MS I.-II. yüzyıl

Ἰουλία Διογέ-
νους Ἀσκλη[πι]-
οδότ[ω(?)]

Çeviri:

Diogenes kızı Iulia (bu mezarı) Asklepiodotos'a (yaptırdı).

2. Asklepiodotos şahıs isminin *genetivus* halde bulunması düşük bir olasılıktır. Zira baba adıyla birlikte dede adı da belirtilecekse, dede adından önce τοῦ *genetivus* artikelinin yazılmış olması beklenmelidir. Yazıtın geri kalanının eksik olmasından ötürü, Iulia ile Asklepiodotos'un ilişkisinin ne olduğunu belirtmek şimdilik mümkün görünmemektedir.

5) Khrestos'un Mezarı

Mermerden bir mezar steli olup, en üstte çiçek rozeti bulunmaktadır. Yazıtın sonunda çift ağızlı balta ve pergel vardır. Profilli kısım düzlenmiştir.

Buluntu Yeri: Bilecik ili, Yenipazar ilçesi, Belkese köyü. Köyün eski camisinin dış duvarında, temel seviyesinde kullanılmıştır.

Ölçüler : Y: 1,58 m; G: 58 cm; D: (alınmıyor); HY: 1,6-3,2 cm.

Env. No.: 256

Kayıt: H. S. Öztürk – E. Demirhan

Foto: E. Demirhan

Kalıp: -

Tarih: MS I.-II. yüzyıl

- Ἀπφία Περσέ<ω>ς
2 Χρήστῳ Μητροβίῳ[υ]
τῷ αὐτῆς ἀνδρὶ
4 ἀνέστησεν
μυήμης χάριν.

Çeviri:

Perseus kızı Apphia (bu mezarı) kendi eşi olan Metrobios oğlu Khrestos'a anısı vesilesiyle yaptırdı.

1 ΠΕΡΣΕΟΣ *lapis*.

1 Ἀπφία adı Nikaia'dan daha önce belgelenmiştir (*INikaia* 1592). Bithynia'dan görüldüğü yerler için ayrıca bk. Nikomedeia (*TAM* IV/1 38); Bolu (*Adak et al.* 2008, 104 no. 32). *Epikhorik* bir isim olan Ἀπφία için bk. Zgusta 1964, § 66-20; 66-23. Bu adın Küçük Asya'da görüldüğü yerler için ayrıca bk. *LGPN* VA; *LGPN* VB s.v. "Ἀπφία".

1 Περσεύς: Bolu ili, Göynük ilçesi, Kilciler köyünden daha önce bilinen bu isim (Öztürk – Dönmez-Öztürk 2015, 253 no. 13) bu yazıtla birlikte Nikaia'dan ikinci kez belgelenmektedir.

Περσέος = Περσέως: -o'nun -w'ya dönüşümü hk. bk. Laminger-Pascher 1973, 20 vd.; Gignac 1976, 277-279.

6) Koiranos ile Secunda'nın Mezarı

Kireçtaşından bir mezar stelinin profilli üst yarısı. Stelin alt, üst ve sol yan tarafları kırıktır; arkası kaba bırakılmıştır.

Buluntu Yeri: Bilecik ili, Osmaniye ilçesi, Kızılöz köyü, Bağlar mevkii, Recep Bulut'un tarlasının yanında durmaktadır.

Ölçüler : Y: 91 m; G: 75 cm; D: 57 cm; HY: 3,3-4,9 cm.

Env. No.: 266

Kayıt: H. S. Öztürk – E. Demirhan

Foto: E. Demirhan

Kalıp: -

Tarih: MS I.-II. yüzyıl.

- [Κο]ῖράνω πατρι
 2 [καὶ] Σεκοῦνδα τῆ
 [μη]τρὶ ζησάση ἔτ[η]
 4 ..'] μνήμης
 χάριν].

Çeviri:

(Bu mezarı filanca kişi) *babası Koiranos ile [şu kadar yıl] yaşayan [an]nesi Secunda'ya anısından ötürü* [(yaptırdı. Hoşçakalın!)]).

1 Κοίρανος adına Nikaia'da ilk kez rastlanmaktadır. Bu şahıs adının Bithynia'da görüldüğü diğer kentler için bk. *LGPN VA s.v. "Κοίρανος"*.

2 Latince'de "ikinci" anlamına gelen ve genelde ikinci doğan erkek ve kız çocuğa verilen Secundus/Secunda ismi Nikaia ve teritoryumunda sıkça görülmektedir. Bk. Öztürk – Kılıç-Aslan 2012, 102 no. 78; *LGPN VA s.v. "Σεκοῦνδα"*.

Mezarı babası ve annesi için yaptıran şahsın adı yazıtta görünmemektedir.

7) Milesia'nın Mezarı

Mermere yakın kireçtaşından yapılmış bir mezar stelinin üst tarafı. Yan yüzler ile arka kısmı kaba bırakılmıştır.

Buluntu Yeri: Bilecik ili, Gölpazarı ilçesi, İncirli köyü, Mustafa Nuri Kurt'un evinin avlusunda. Bu yazıtı gösteren M. N. Kurt'a teşekkür ederiz.

Ölçüler : Y: 72 cm; G: 66 cm; D: 58 cm; HY: 3-4,8 cm.

Env. No.: 245

Kayıt: H. S. Öztürk

Foto: E. Demirhan

Kalıp: –

Tarih: MS I.-II. yüzyıl.

Μειλησία'Επιγένους
 γυνή δὲ Ἀσκληπιάδου
 ζήσασα ἔ[τη ---].

Çeviri:

[Şu kadar yıl] *yaşayan, Epigenes kızı, Asklepiades/Asklepiodos'un da eşi olan Milesia* (burada yatıyor).

1 Μειλησία = Μιλησία. –ει yerine –ι'ya dönüşümü hk. örnekler için bk. Gignac 1976, 190; 249. Μιλήσιος adının *femininum* biçimi Μιλησία adına Nikaia'da ilk kez rastlanmaktadır. Bu şahıs

adının Küçük Asya'da görüldüğü kentler için bk. *LGPN VA*; *LGPN VB* s.v. "Μιλησία".

8) Papas'ın Mezarı

Üstü alınlıklı, mermerden bir mezar steli. Yazıtın sonunda kapı motifi, niş ve nişin üzerinde yazı bulunmaktadır.

Buluntu Yeri: Bilecik ili, Yenipazar ilçesi, Belkese köyü, eski köy caminin yanında ve Ören yerinden getirilmiştir.

Ölçüler : Y: 1 m; G: 70 cm; D: ?; HY: 2,8-4,5 cm.

Env. No.: 257

Kayıt: H. S. Öztürk – E. Demirhan

Foto: E. Demirhan

Kalıp: -

Tarih: MS I.-II. yüzyıl

Ἔτους α' Παπᾶς Διοτείμου
ἐτῶν ιϛ' [τ]οῖς ἐπάνω χαίρειν.

Çeviri:

1. yıl; 13 yıl yaşayan, Dioteimos oğlu Papas (burada yatıyor). Yeryüzündekilere selam olsun!

1 Παπᾶς: Nikaia'dan daha önce bilinen (*INikaia* 1511) bu isim, ikinci defa belgelenmektedir. Bu şahıs adının Bithynia'dan görüldüğü kentler için bk. Nikomedeia (*TAM* IV,1 171); Prusa (*IPrusa* 1060); Kios (Tanrıver 1994, 119 vd. no. 1 = *SEG* 44, 1003; Tanrıver 1994, 120 no. 2 = *SEG* 44, 1004). Küçük Asya'dan bilinen diğer örnekler için ayrıca bk. *LGPN VA*; *LGPN VB* s.v. "Παπᾶς".

Παπᾶς *LaName* olup; Macedonia başta olmak üzere Thrakia ve Karadeniz'in kuzeyinde çok sık rastlanmaktadır. Az da olsa bu isim Küçük Asya'da da belgelenmektedir (bk. Dana 2014, s.v. "Παπᾶς"). Παπᾶς adı için ayrıca bk. Zgusta 1964, § 1199-1; 1199-10.

9) Seuthes'in Mezarı

Kireç taşından bir mezar steli; altta derinleştirilmiş niş bulunmaktadır. Nişin içerisinde iki tane kapı bulunmaktadır. Sol kapı üzerinde kılıç-kalkan; sağ kapı üzerinde ise orak ve çekiç figürleri de yer almaktadır.

Buluntu Yeri: Bilecik ili, Yenipazar ilçesi, Belkese köyü, Ömer Özcan'ın evinin bahçesinin duvarında. Ören mevkiinden getirildiği söylenmektedir.

Ölçüler : Y: 1,30 m; G: 92 cm; D: ca. 40 cm; HY: 2-2,3 cm.

Env. No.: 260

Kayıt: H. S. Öztürk – E. Demirhan

Foto: E. Demirhan

Kalıp: -

Tarih: MS I.-II. yüzyıl

Ἔτους ι' ^{vv} Σεύθης

Βακχίου χαῖρε.

Çeviri:

11. yıl; Bakkhios oğlu Seuthes (burada yatıyor).
Hoşçakal!

1. Bir Thrak adı olan Σεύθης adı Nikaia'dan ikinci defa belgelenmiştir. Bu şahıs adı Nikaia'dan daha önce, Bolu ili, Göynük ilçesi, Kızılkuyu köyü Merkez

Mahallesi'ndeki bir adak yazıtından bilinmektedir (Öztürk – Dönmez-Öztürk 2015, 244 no. 1).

Σεύθης adının Küçük Asya'dan belgelenen örnekleri için bk. *LGPN* VA; VB s.v. "Σεύθης". Hellas ve Thrakia'dan örnekler için ise bk. *LGPN* I; IIA; IIIA; IIIB; IV s.v. "Σεύθης"; Dana 2014, s.v. "Seuthes, Seuthens, Seutes, Σευθης, Σευθας, Σευθος, Σευτης, Swtws, Swtws". Bu isim hakkında ayrıca bk. Detschew 1957, 434-437.

2. Βάκχιος Nikaia'dan daha önce birçok yazıttan tanınmakta olup (*INikaia* 133; 1252; 1426; 1446) bu yazıtle bir kez daha belgelenmektedir.

10) Adı Bilinmeyen Bir *Gerusia* Üyesinin Mezarı

Kireç taşından profilli, üst bölüm mezar yapıtına aittir.

Buluntu Yeri: Bilecik ili, Gölpazarı ilçesi, İncirli köyü Sarıyer mevkiinde. Yazıta Mustafa Nuri Kurt aracılığıyla ulaşılmıştır. Kendisine teşekkür ederiz.

Ölçüler : Y: 96 m; G: 1,42 m; D: 47 cm; HY: 2,8-7,3 cm.

Env. No.: 247

Kayıt: H. S. Öztürk – N. Kharalambos

Foto: E. Demirhan

Kalıp: -

Tarih: MS I.-II. yüzyıl

]οτος

]ενου γερουσιαστῆς

Çeviri:

---enos/enas oğlu gerusiastes ---otos (bu mezarı yaptırdı).

1 --- οτος: *masculinum nominativus* bir ismin sonu olduğu anlaşılmakta olup, kırık tarafta yazıtın

kaç harf olduğu tahmin edilemediği için, mezar sahibinin adını tamamlamak mümkün değildir.

2 γερουσιαστής unvanı Nikaia kırsalındaki birçok yazıttan öğrenilmektedir (*INikaia* 761; 1242; 1250; 1261; 1340; 1578; Akyürek-Şahin 2005, 84 vd. no. 4). Kırsal karakterli olan bu *gerusias-tes*'lerin görev ve yetkilerinin ne olduğu tam olarak bilinmemektedir. Konu hakkında detaylı bilgi için bk. *INikaia* 1250; *IPrusias* 26; Akyürek-Şahin 2005, 84 vd.).

BİBLİYOGRAFYA

- Adak *et al.* 2008 M. Adak, N. E. Akyürek-Şahin – M. Y. Güneş, “Neue Inschriften im Museum von Bolu (Bithynion/Klaudiopolis)”. *Gephyra* 5 (2008) 73-120.
- Akdoğu-Arca 2007 N. E. Akdoğu-Arca, “New Inscriptions from Bithynia”. *Gephyra* 4 (2007) 145-154.
- Akyürek-Şahin 2005 N. E. Akyürek-Şahin, “Bithynia’dan Yeni Yazıtlar”. *Olba* XI (2005) 75-102.
- ArkSan *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*.
- Cedrus *Cedrus: Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Dergisi*. Antalya 2013-.
- Dana 2014 D. Dana, *Onomasticon Thracicum (Onom Thrac): Répertoire des noms indigènes de Thrace, Macédoine Orientale, Mésies, Dacie et Bithynie*. Athènes 2014.
- Detschew 1957 D. Detschew, *Die Thrakischen Sprachreste*. Wien 1957.
- Dornseiff – Hansen 1957 F. Dornseiff – B. Hansen, *Rückläufiges Wörterbuch der griechischen Eigennamen: Im Auftrag der Sächsischen Akademie der Wissenschaften unter Leitung ihres ordentlichen Mitgliedes*. Berlin 1957.
- Dönmez-Öztürk 2012 F. Dönmez-Öztürk, “Göynük ve Mudurnu’dan Yeni Yazıtlar I”. *MJH* II/2 (2012) 67-78.
- MJH *Mediterranean Journal of Humanities – Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*. Antalya 2011-.
- EÜEFAD *EÜ Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Dergisi*.
- Gephyra *Gephyra: Zeitschrift für Geschichte und Kultur der Antike auf dem Gebiet der heutigen Türkei – Günümüz Türkiye’sinin Antik Devir’deki Tarihi ve Kültürü için Dergi*.
- Gignac 1976 F. Gignac, *A Grammar of the Greek Papyri of the Roman and Byzantine Periods*, Vol. I: *Phonology*. Milano 1976.
- IGSK *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*.
- INikaia *Katalog der antiken Inschriften des Museums von Iznik (Nikaia)* [IK 9-10]. Ed. S. Şahin. Bonn Teil I 1979; II/1 1981; II/2 1983; II/3 1987.
- IPrusa *Die Inschriften von Prusa ad Olympon I-II*. Ed. T. Corsten (IGSK 39-40). Bonn 1991.
- IPrusias *Die Inschriften von Prusias ad Hypium* (IGSK 27). Ed. W. Ameling. Bonn 1985.
- Laminger-Pascher 1973 G. Laminger-Pascher, *Index Grammaticus zu den griechischen Inschriften Kilikiens und Isauriens I (mit 3 Textabbildungen)*. Wien 1973.
- LGPN I *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume I: The Aegean Islands, Cyprus, Cyrenaica*. Eds. P. M. Fraser – E. Matthews. Oxford 1987.
- LGPN IIA *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume IIA: Attica*. Eds. M. J. Osborne – S. G. Byrne. Oxford 1994.
- LGPN IIIA *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume IIIA: The Peloponnese, Western Greece, Sicily and Magna Graecia*. Eds. P. M. Fraser – E. Matthews. Oxford 1997.
- LGPN IIIB *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume IIIB: Central Greece from the Megarid to Thessaly*. Eds. P. M. Fraser – E. Matthews. Oxford 2000.
- LGPN IV *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume IVA: Macedonia, Thrace, Northern Regions of the Black Sea*. Eds. P. M. Fraser – E. Matthews. Oxford 2005.
- LGPN VA *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume VA: Coastal Asia Minor: Pontos to Ionia*. Ed. T. Corsten. Oxford 2010.
- LGPN VB *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume VB: Coastal Asia Minor: Caria to Cilicia*. Eds. J. -S. Balzat, R. W. V. Catling, É. Chiricat, F. Marchand – T.

- Corsten. Oxford 2013.
- Olba*
Özlem-Aytaçlar 2010 *Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi (KAAM) Yayınları*.
P. Özlem-Aytaçlar, "An Onomastic Survey of the Indigenous Population of North-Western Asia Minor". Eds. R. W. V. Catling – F. Marchand, *Onomastologos: Studies in Greek Personal Names Presented to Elaine Matthews*. Exeter (2010) 506–524.
- Öztürk – Dönmez-Öztürk 2015 H. S. Öztürk – F. Dönmez-Öztürk, "Göynük ve Mudurnu'dan Yeni Yazıtlar III". *Cedrus III* (2015) 243-256.
- Öztürk – Kılıç-Aslan 2012 H. S. Öztürk – S. Kılıç-Aslan, "Nikaia'dan Yeni Yazıtlar II". *Gephyra* 9 (2012) 101-110.
- Öztürk 2011 H. S. Öztürk, "Nikaia'dan (Bithynia) Yeni Yazıtlar I". *ArkSan* 137 (2011) 147-154.
- Öztürk 2015 H. S. Öztürk, "Nikaia'dan Yeni Yazıtlar V". *Cedrus III* (2015) 257-267.
- SEG* *Supplementum Epigraphicum Graecum*. Leiden 1923–1971; Amsterdam 1976/7-.
- Solin 1997 H. Solin, "Varia Onomastica XIII. Drei griechische Namen in römischer Überlieferung". *ZPE* 118 (1997) 231-234.
- TAM IV,1* *Tituli Asiae Minoris*, IV: *Tituli Bithyniae Linguis Graeca et Latina Conscripti*, 1: *Paeninsula Bithynica praeter Calchedonem: Nicomedia et ager Nicomedensis cum septentrionali meridianoque litore sinüs Astaceni et cum lacu Sumonensi*. Eds. F. K. Dörner – M.-B. Von Stritzky. Wien 1978.
- Tanriver 1994 C. Tanriver, "Kios'dan İki Yeni Mezar Steli". *EÜEFAD II* (1994) 119-120.
- Zgusta 1964 L. Zgusta, *Kleinasiatische Personennamen*. Prag 1964.
- ZPE* *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*. Bonn 1967-.